

Naročnina za celo leto K 2.—. — Posamezna številka velja 8 krajcarje. — Naročnina se tudi na pol leta plačuje in se mora poslati v naprej. Cena oznanil je za 1 stran K 32.—, $\frac{1}{2}$ strani K 16.—, $\frac{1}{4}$ strani K 8.—, $\frac{1}{8}$ strani K 4.—, $\frac{1}{16}$ strani K 2.—, $\frac{1}{32}$ strani K 1.—. — Pri večkratnem oznanilu je cena posebno znižana. — Za oznanila (inzerate) uredništvo in upravništvo ni odgovorno. — Uredništvo in upravništvo je v Ptujju v gledališkem poslopu. — Štajerc izhaja vsaki drugi petek, datiran z dnevom naslednje nedelje. — Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastonj. — Rokopisi ne vračajo in se morajo najdalje do ponedeljka pred izdajo dotične številke vposlati.

Štev. 23.

V Ptujju v nedeljo dne 15. novembra 1903.

IV. letnik.

Slovenščina pri uradih.

Shod slovenskih advokatov v Ljubljani.

Dne 25. p. m. priredilo je 40 slovenskih advokatov, takozvanih „kmečkih prijateljev“ iz Spodnještajerskega, Koroškega, Kranjskega in Primorskega v Ljubljani zborovanje, na katerem se je pretresalo vpeljanje slovenskega uradnega jezika pri sodiščih in drugih javnih uradih na Spodnjem Štajerskem, Koroškem, Kranjskem in Primorskem.

Pač vsakemu izmed naših bralcev je to gotovo znano, da se glede uradovanja posebno pri sodiščih vedno le rabi jezik, katerega je dotična stranka zmožna. Gotovo pa tudi vsakdor ve, da je nova slovenščina, katere se poslužujejo samo prvaški dohtarji, za nas kmete popolnoma nerazumljiva. Mi vsi imamo eden in isti razumljivi materni jezik, in vsi govorimo tako, kakor so govorili naši stariši.

Malokedo izmed nas ima toraj priložnost, učiti se tiste „sloveče“ slovenščine, katero hočejo vpeljati prvaški dohtarji in njih zvezanci pri sodnijah in drugih javnih uradih. Toraj kaj pomeni shod v Ljubljani. Na njem se ni pretresavalo drugega nič, kakor vprašanja, na kak način bi se slovensko ljudstvo še bolj hujskalo proti nemškemu narodu v prid prvaških dohtarjev in njih podreptnikov. Vsem tem prirediteljem omenjenega zborovanja je bilo edino le za to, odpraviti nemške uradnike iz slovenskih pokrajin, ter vcepiti na njih mesta prave prvaške podvržence, izvirnike in podreptnike njihove stranke.

In zakaj vse to? Samo zato, ker se sedanji sodniki in drugi uradniki ne dajo vplivati od nobene stranke, ker oni po postavah pravično in pošteno ravnajo in v mnogih slučajih ne morejo proti

postavi pomagati enemu ali drugemu prvaškemu dohtarju, da že itak ubogemu kmetu izguli zadnji krajcar. Vsakdor nam mora priznati, da se nikomur pri naših sodiščih ne godi krivica. Obravnava se v slovenskem, kmetu razumljivem jeziku, kakor tudi vsakovrstna sodnijska pisma se pošiljajo v slovenščini na zahtevanja.

Zato zahtevajo ti gospodje slovensko uradovanje, dobro vedoč, da ga naš ubogi kmet ni zmožen, zato zahtevajo, da bi posedli sedanje uradniške prostore njihovi podreptniki in privrženci, ker potem bi tem lažje kopicili svoje bogastvo in spravili kmete v svoje roke.

Vse njihovo delovanje se zjedini v eden in isti namen: Nadvladanje nad ljudstvom, moč čez njega in odvzeta mu moč prostega gibanja in ako imajo to, potem pa kmet za tebe ni več upanja, da si opomoreš.

Na kakšnem stališču pa stojimo mi danes nasproti našim uradom? V razumljivi, nepopačeni slovenščini se tam z nami uraduje in kako razumljiva je nova slovenščina za kmete in druge stanovce, kateri nimajo priložnosti, z prvaškimi dohtarji vred se učiti te nove slovenščine, je to pač dovolj jasen dokaz, da so kmetje, kakor tudi drugi stanovci z našimi uradniki popolnoma zadovoljni in si pač nikdo ne želi zgubiti te ali druge tožbe vsled prvaške slovenščine v prid njenih gojiteljev.

Ako to zborovanje bolj natanko ogledamo, pridemo do sklepa, da je bilo vse skupaj le navadna norija. Novoslovenske besede so se metale sem in tja in vsaki udeležnik se je gotovo tudi rotil ako drugače ne, vsaj sam za sebe, nad naše sosede, nad Nemce.

Toda vprašamo pa sedaj vse tiste velikanske gojitelje slovenščine, vse slovenske dohtarje, kako pa so postali dohtarji. Za njih, katerim se vidi smrten greh, samo slišati nemški jezik, so imeli posebne knjige v šolah, v katerih so vso svojo pamet samo v slovenskem jeziku vcepavljali. Za njih obstojijo nekde na koncu sveta posebna slovenska vseučilišča, da se tam izobražajo za ljudske zastopnike in odrešenike kmetov v pravi „oprani“ slovenščini.

No mislimo, tako pa pač ni bilo. Vi prireditelji omenjenega shoda, vi sovražniki vaših sosedov, Nemcev, vi sejalcı nemira med narode, tudi vi ste se učili nemščine, tudi vi imate svoj kruh od tega, da vam je bila dana priložnost, pomnožiti si svoje znanje v nemškem jeziku. Zakaj pa pošiljate vaše otroke v nemške šole in brez ozira na to, zakaj jim držite nemške služkinje? Zato, ker sami dobro veste, da je človek dandanes brez nemškega jezika revež, da ne pride dalje, kakor v naše sosedne dežele in še tam ne povsod.

Prvaški slovenski dohtarji! pustite naše sodnike v miru, naši kmetje so zadovoljni z njimi. Kaj hočete z njimi? Ali naj se bi vam tudi oni vdali v vaše roke in vam pomagali izsesavati kmeta v vaš prid. Spodnjaštajerska dežela ima hvala Bogu dovolj zanesljive in poštene sodnike, ni nam treba vaših podreptnikov, sovražnikov našega kmeta.

Korist vaše nekdanje hujskarije se danes jasno vidi na Kranjskem. Pod prejšnim nemškim vplivom cvetoča dežela je danes izsesana, klerikalnim in dohtarskim slovenskim hujskačem je izročena v pogubo. Lastni vaši privrženci so priznali, da je dežela, prej polna ponosa in bogastva, pod vašimi rokami propala, padla v slovensko hujskajočo oblast.

Ali se vam ne bode grozilo, ko vas bodejo prej bogati kranjski kmetje preklinjali, vi prvaški hujskači, da ste jih napravili za sužnje.

Ali hočete tudi pri nas tako daleč spraviti kmete? Ne, to se vam ne bode posrečilo! Naš kmet je še dovolj trden in že dovolj skušen, da se ne vda vašim sladkim obljubam v svoj pogin.

Župnikov fant.

Iz pisem nekega kmečkega duhovnika. Nemški spisal P. K. Rosegger. (Ponati p epovedan.)

V nedeljo dne 7. oktobra 1866.

Danes pridiga o besedah sv. Pavla. »Ako bi govoril jezik ljudi in angeljev, ljubezni pa ne bi imel, bil bi doneča ruda«, potem prehod na besede: »Kako bodeš sejal, tako bodeš žel«, in potem od: »kako vsako dobro delo prinaša dober sad in se večkrat že na zemlji poplača«.

Cerkev je bila tako z ljudmi natlačena, da se ne bi bil mogel nobeden zgruditi na tla. Moj gospod sosed in uradni sobrat nikakor ne vabi s svojimi pridigami svojih faranov v cerkev, ne, temveč jih izganja iz nje, ker je v pridigi preoster; preveč straši z peklom, seveda ima mogoče za to dovolj vzrokov. Sicer bi jih tudi jaz imel, toda jaz mislim, da bi morala biti cerkev za ljudi kraj milosti. Naj jim on riše in slika pekel še kot tako vroč kraj, naj jim on govori koliko hoče o črni barvi hudiča, jaz jim hočem slikati in risati nebesa kot kraj poln solnčne svetlobe, poln rož, poln ljubeznjivih svetnikov in krasnih angeljev. Potem gotovo ne bodejo dolgo

Mi smo v prvi vrsti na strani slovenskega kmeta in mu radi pomagamo do njegovih pravic, kajti vsak ni zmožen nemškega jezika, pač pa se moramo odločno zoperstaviti delovanju prvaških hujskačev, ker smo prepričani, da je vse to njihovo kričanje le oginjalo lažjega nadvladanja nad ubogim ljudstvom.

Tudi na Koroškem so vam pokazali vrata. Kaj je dosegel dohtar Brejc s svojim hujskanjem? Ničesar ne. Zavrnilo vas je ljudstvo v mere, kamor spadate, pokazalo se vam je, da Koroška dežela še nadalje lahko živi brez hujskajočih prvaških dohtarjev.

Ostanite vi hujskači sami za sebe. Delujte za sebe kakor hočete, a sovraštva in razprtja ne vcepljajte med ljudstvo, med kmete. Kaj ste nameravali doseči z vašim ljubljanskim shodom? Vam je trn v peti mož, kateri stoji v Gradcu na največji sodnijski stopnji in ta mož je grof Gleispach. Njemu predbacivate, da on svojevoljno klubuje slovenskemu ljudstvu ter nastavlja nemške sodnike v slovenskih pokrajinah. O ti revni prvaški dohtarčki. Ali ste sploh že vprašali slovenskega kmeta, kako je zadovoljen z našimi sodniki? Grof Gleispach nikakor ni sovražnik slovenskega ljudstva, ne, on je mož, kateri po svoji vednosti in dobrem prevdarjanju nastavlja samo vestne in poštene sodnike, kateri ne poznajo nikake narodnosti, ampak samo svojo dolžnost.

Nehajte toraj z vašo podlo hujskarijo! Saj ste uvidli, kako vas ljudstvo samo zavrača, kako se odteguje od vas, ker uvidi, da vaše „pravoslovenske“ zahteve niso njemu v korist, pač pa vam, kmetu pa v pogubo.

Ali vam je jednako, ako vas slovenski kmet v zahvalo vašemu hujskanju, s katerim ga spravljate samo v bedo, preklinja, ali so vam resnično krvavi izguljeni kmečki groši, nakopičeni v hranilnici, toliko vredni, da zbog njih tudi pozabite, da so i vaši stariši bili kmetje, kateri so vas z trudom izgojili, v zahvalo pa stanu, v katerem ste se rodili, izpodkopavate tla.

Pustite naše sodnike in uradnike v miru, ne

premišljevali, ali jim je boljše siliti v nebesa ali v pekel! Krčmar »Male vilice« mi je rekel zadnjo nedeljo v šali in v resnici: »Ako v nebesih ne streljajo v cilj, potem nočem v nebesa!« »Da, krčmar«, mu rečem jaz, »tudi v nebesih streljajo v cilj in sicer zadene vsaki streljaj v centrum.« »Kaj?« reče na to krčmar, »jaz sam hočem zadeti, drugi naj bi streljali mimo cilja!« »Ljubi Bog bode že ukrenil tako, da ti bode prav«, mu rečem jaz, »le gledi, da prideš notri!«

Po pridigi poroka. Teško se bode kje tak lep parček našel, kakor sta dva Vidova. Njih srečo imam jaz na vesti. Stari niso hoteli privoliti, zopet ima namreč on preveč denarja, ona pa premalo. »Dobro«, sem rekel jaz, »sta pač tudi v tem oziru dva različna spola. Dva bogata skupaj, postaneta navadno bahata, dva siromaska — berača. Ako hočete čisto zlato, stopajte po zlati srednji poti!« — Nato se je sklenila ženitev. Da, otročje je, kako se imata ta dva rada. Ako bi jaz imel ženo, bi bilo to mogoče manj otročje, Toda — bolje kakor si nekateri ljudje mislijo je, ako je človek samec. Jaz pogrešam bolj kako bitje, katero bi mene ljubilo. Z mačko vendar ni ničesar, ona se prilizuje, drgne se ob sukno, povzdigne svoj rep, kakor sveča raven proti nebu, ga obrne potem na desno

lajte sovraštva med njimi in drugimi stanovi, kajti nagače smo prisiljeni, bojevati se za naše pravice, rešitve in povzdignjenja ubogega kmečkega stanu bodete dosegli z vašo prvaško slovenščino, zato dostuje naša razumljiva slovenščina, v prvi vrsti pa naga med ljudstvom, med narodi.

V obraz vam povemo vaše namene: naše vse delovanje gre na to, priskrbiti za vaše vzgojence, katerim že v mladih letih vcepavate sovraštvo do tega, kar je nemška mati rodila, slovenske službe pri sodnijah in drugih uradih, brez ozira na to, da bi moral plačevati edino le kmet z višanimi davki. Ni vam za slovenski je pri sodnijah, ker dobro veste, da se slovensko deluje v slovenskih pokrajinah, ne, vi hočete pomenje uradnikov; pri vsem tem pa vkljub vašemu nekemu hlinenju zasledujete le on smoter: „Kmet kaj:“

Štajerski deželni zbor.

Dne 10. t. m. se je v Štajerskem deželnem zboru volilna preuredba za Štajersko deželo enosno sprejela.

Po tej novej volilni uredbi ima vsak polnoleten stjan in tržan volilno pravico v četrto kurijo.

Po dolgem 7letnem bojevanju se je posrečilo naški ljudski stranski našega deželnega zbora, to važno volilno reformo na za vsakogar koristen in spraviti do rešitve.

Nova volilna reforma obsega povišanje za 8 podatov, četrte kurije, v katero se štejejo splošni volci ter je razdeljena v sledeče okraje: Mesto Gradec predmestji 1. volitveni okraj; 2. volitveni okraj ob sodnijske okraje: Okolica mesta Gradca, Ketina, Lon in Voitsberg; 3. okraj: sodnijski okraji Bruck, Kindberg, Müzzuschlag, Marijino Celje, Eisen-St. Gallen, Weiz, Birkfeld, Hartberg, Friedberg, Vorau Pöllau. 4. okraj obsega sodnijske okraje: Leoben,

na levo — in to je vsa ljubezen, katero mi zamore skagospodinja naj skrbi, da bode zopet to stvar odstranila, raje v škednju miši lovi, kakor pa na mojem svetem pismu in se s profetom Jeremijom začne kav sati, kakor zadnjič: tretja Jeremijada je razčesana.

Povabili me so na gostovanje, kar naenkrat proti večeru dekde po mene, moram iti na spoved. Med tem, ko se tajo okoli mize, ko se pripravljajo k veselici, moram iti. Dne 9. oktobra.

En dogodek. Dobil sem otroka!

V sedmih kotlih se zove kraj. Slisal sem večkrat od nje. Tam gori v gorovju stanuje. Okoli in okoli so gozdi, visokimi bregovi se razprostira sedem velikanskih rup, ovanih sedem kotlov. Niti vedel nisem, da tam stanujejo

Predvčeraj, ravno ko sem hotel vstopiti v hišo, v kaso obhajali ženitev, je priletela neka mala stara dekla, la je in sopihala težko. Še-le po dolgem molku je spretila in me prosila, naj bi šel na spoved tje gor v kotle. rja Ringelna vdova se hoče pripraviti na zadnji pot. — ahko noč, si mislim, toraj v kotlih ne prebivajo samo temveč imajo celo čevljarja. (Dajje prihodnjič.)

Mautern, Judenburg, Knittelfeld, Obdach, Oberzeiring, Murau, Oberwölz, Neumarkt, Liezen, Rottenmann, Gröbming, Irdning, Schladming in Aussere. V 5. okraj spadajo sodnijski okraji: Feldbach, Fehring, Fürstentfed, Kirchbach, Gleisdorf Libnica, Lonč in Stainz. Za 6. okraj so sodnijski okraji: Radgona, Murek, Eibiswald, Arnfels, Marberg, Maribor in Slovenska Bistrica. 7. okraj obsega sodnijske okraje: Celje, Vranksko, Gornji Grad, Laško, Šoštanj, Konjice in Slovenji Gradec. 8. okraj pa obsega sodnijske okraje: Ptuj, Ormož, Sv. Lenart, Rogatec, Šmarje, Breg, Kozje, Sevnica, Ljutomer in Gornja Radgona.

Petrolej dražji!

Ena najpotrebnejših domačih potrebščin za vsakdanjo rabo je petrolej. Tega se v prvi vrsti morajo najbolj posluževati srednji in obožnejši ljudski stanovi, med katere moramo šteti obrtnike, kmete in delavce.

Pred kratkim se je cena petroleja zopet povišala in sicer približno za 12 vinarjev.

Vsak si lahko sam preračuni, kaj to pomeni, posebno pri stanovih; kateri morajo večer porabiti v to, da si prislužijo svoj vsakdanji kruh. Vprašal pa bode gotovo tudi vsakdor, kdo je temu kriv? Marsikateri bode v prvi vrsti krivil trgovca, češ, da on po svojem lastnem nagibu in v svoj lasten dobiček zvišuje ceno, da si s tem svoj žep napolni.

Temu pa ni tako. Podražanju petroleja so edino le krivi posestniki petrolejskih izvirov in z njimi zvezani bogataši, večinoma ljudje, kateri ne le samo, da so itak že milijonerji, da imajo itak že vsako leto na stotisoče dobička, vendar še vedno brez ozira na to, da svoje delavce izkoriščajo do zadnje kaplje krvi, povišujejo ceno vedno bolj in bolj.

Že meseca septembra t. l. so se združili ti izkoriščevalci ubogega ljudstva, ter so zvišali ceno petroleja pri 100 kg. za 9 kron 30 vinarjev. Sedaj so se zopet združili na nov rop in zvišanje petroleja je doseglo že najskrajnejšo mero.

Ako se dandanes podražujejo druge stvari, bodisi sladkor, kava itd., pri katerih seveda tudi ubožnejše ljudstvo najbolj trpi, je to vendar še odpustljivo, ker iz tega ima država vsaj svoj dobiček. Pri podražanju petroleja pa ni sedaj država nikakor v zvezi, temveč to je edino le v hasek milijonerjev, posestnikov petrolejskih izvirov.

Seveda imajo ti bogataši dober izgovor, češ colnina je vzrok. Petroléjsko podjetje, katero petrolej v druge države tako že ceneje oddaja, kakor doma, ne potrebuje nikakega zvišanja colnine.

V tem slučaju je pomoč pač jako lahka in sicer na ta način, da se colnina zniža. S to domačo potrebščino se ne sme vže ubogo ljudstvo, katero ima itak že dosti davkov, še bolj obdačiti in to samo v korist milijonerjev, špekulantov, judov.

Seveda omenjeni bogataši sami ob sebi, kakor tudi premožni ljudski stanovi tega podražanja nikakor ne občutijo. Njim je druga razsvetljava na razpolago, imajo plin (gas), elektriko i. t. d. S čim pa si naj